

სასამართლოს განჩინებით პირის დაკავების კანონისმიერი რეგულირება და პრაქტიკული თავისებურებანი

ნაშრომი ეხება სისხლის საპროცესო სამართლის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს ინსტიტუტს. თავისუფლების უფლების დაცვა ნებისმიერი დემოკრატიული სახელმწიფოს უმთავრეს პოზიტიურ ვალდებულებას წარმოადგენს. პიროვნების თავისუფლება ხელშეუვალია. შესაბამისად, ამ უფლების შეზღუდვა და მასში სახელმწიფოს ჩარევა მხოლოდ იშვიათ, გამონაკლის შემთხვევებში არის შესაძლებელი, ისიც იმ პირობით, რომ უპირობოდ უნდა იქნეს დაცული იმპერატიულად დადგენილი ნორმატიული წესები.

ნაშრომი დაფუძნებულია სამეცნიერო ლიტერატურის, კანონმდებლობის და საგამოძიებო/სასამართლო პრაქტიკის ანალიზზე. მასში მიმოხილულია სანქცირებული დაკავების ძირითადი დებულებები და არსებული გამოწვევები.

კვლევის მიზანია მოსამართლის განჩინების საფუძველზე პირის დაკავებასთან დაკავშირებული კანონისმიერი და საგამოძიებო თუ სასამართლო პრაქტიკის ხარვეზების იდენტიფიცირება და მათი აღმოფხვრისათვის აუცილებელი რეკომენდაციების შემუშავება.

საკვანძო სიტყვები: დაკავება, სანქცირებული დაკავება, მოსამართლის განჩინება, დასაბუთებული ვარაუდი.

1. შესავალი

დაკავების, როგორც საპროცესო იძულების ღონისძიების კვლევა აქტუალურია იმდენად, რამდენადაც იგი პირდაპირ უკავშირდება ადამიანის ერთ-ერთ ყველაზე მნიშვნელოვან და ფუნდამენტურ ღირებულებას – მის თავისუფლებას. აღნიშნული გარემოების მხედველობაში მიღებით, სანქცირებული დაკავების კვლევა მნიშვნელოვანია, რადგან აუცილებელია განისაზღვროს, თუ რამდენად სრულყოფილია მოქმედი კანონმდებლობა უფლების დაცვის მექანიზმებით, როგორ განიმარტება იგი თეორიულ დონეზე და რა თანმხვედრი თუ წინააღმდეგობრივი ასპექტები ვლინდება ნორმის პრაქტიკული გამოყენების თვალსაზრისით.

როგორც სასამართლოს ნებართვით, ასევე მის გარეშე პირის დაკავება ემსახურება მართლმსაჯულების ჯეროვანი განხორციელების ხელშეწყობას, რაც კონკრეტული საფრთხეების პრევენციასა თუ აღკვეთაში პოულობს გამონახატულებას. თუმცა, მეორეს მხრივ, პირის დაკავება თავად არის დაკავშირებული დაკავებული პირის უფლებების თვითნებური შეზღუდვის რისკებთან. აღნიშნულიდან გამომდინარე, დაკავების, როგორც საპროცესო იძულების ღონისძიების განსაკუთრებული სამართლებრივი ბუნება ხაზს უსვამს მის აქტუალობას და მნიშვნელობას.

პირის დაკავება მოსამართლის განჩინების საფუძველზე ერთ-ერთ ხელშესახებ სამართლებრივ ბერკეტს წარმოადგენს დანაშაულთან ეფექტური ბრძოლისთვის. თუმცა, ამავდროულად, ბრალდების მხარეს ეკისრება მთელი რიგი კანონისმიერი წესების ზედმიწევნით შესრულების ვალდებულება, რათა უსაფუძვლოდ და უსამართლოდ არ მოხდეს ადამიანის თავისუფლების უფლების შეზღუდვა. შესაბამისად, მოქმედი კანონმდებლობის დებულებები იმგვარად უნდა იქნეს რეგლამენტირებული, რომ გამორიცხავდეს პიროვნების თავისუფლე-

* ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტის სისხლის სამართლის მიმართულების დოქტორანტი, მოწვეული ლექტორი.

ბაში თვითნებური ჩარევის რისკებს და ამავდროულად, სახელმწიფო მოსამსახურეს აკისრებდეს უფლებების დაცვის უპირობო ვალდებულებებს. ამასთან, საგამოძიებო პრაქტიკის სწორხაზოვანი და კანონშესაბამისი განვითარება, პირდაპირ არის დაკავშირებული ადამიანის უფლებების დაცვასა თუ მათ დარღვევასთან.

ზემოხსენებული გარემოებების მხედველობაში მიღებით, აუცილებელია, როგორც ნორმატიულ დონეზე, ასევე პრაქტიკაში არსებული პრობლემების იდენტიფიცირება, მათი გადაჭრის სათანადო გზების ძიება, მოქმედი კანონმდებლობის სრულყოფა და პრაქტიკაში სანქცირებული დაკავების სამართლებრივად სწორად გამოყენება.

2. დასაბუთებული ვარაუდი, როგორც აუცილებელი მტკიცებულებითი სტანდარტი

სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობის თანახმად, დაკავება შეიძლება იყოს როგორც სანქცირებული, ასევე, არასანქცირებული, რაც გულისხმობს იმას, რომ პირის დაკავება დაშვებულია როგორც მოსამართლის განჩინების საფუძველზე, ასევე, გადაუდებელი აუცილებლობის შემთხვევაში – სასამართლოს ნებართვის გარეშე.¹

სასამართლოს განჩინების საფუძველზე პირის დაკავების ძირითადი არსი მდგომარეობს იმაში, რომ პირის დაკავებამდე, ობიექტურმა დამკვირვებელმა, მოსამართლემ შეამოწმოს დაკავების ფაქტობრივი და ფორმალური საფუძველი და მხოლოდ მათი ჯეროვნად არსებობის შემთხვევაში მიიღოს პირის თავისუფლების უფლების შეზღუდვის გადაწყვეტილება.²

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის (შემდგომში – სსსკ) 171-ე მუხლის პირველი და მესამე ნაწილები პირდაპირ მიუთითებს იმ გარემოებაზე, რომ არ აქვს მნიშვნელობა სახეზეა სანქცირებული თუ არასანქცირებული დაკავება, ორივე შემთხვევაში, უნდა არსებობდეს დასაბუთებული ვარაუდი³, რომ პირმა ჩაიდინა დანაშაული, ესე იგი, სისხლის სამართლის კოდექსის კერძო ნაწილით გათვალისწინებული რომელიმე ქმედება. შესაბამისად, დასაბუთებული ვარაუდი არის აუცილებელი მტკიცებულებითი სტანდარტი როგორც მოსამართლის განჩინებით, ასევე, მის გარეშე პირის დაკავებისას.

დასაბუთებული ვარაუდის სტანდარტით უნდა იქნეს დადგენილი როგორც ფაქტი, რომ პირმა დანაშაული ჩაიდინა, ასევე, გარემოებები, რომლის მიხედვითაც პირი მიიძალეება, არ გამოცხადდება სასამართლოში, გაანადგურებს საქმისათვის მნიშვნელოვან ინფორმაციას ან ჩაიდენს ახალ დანაშაულს. ერთ-ერთი ამ წინაპირობის არარსებობა გამორიცხავს დაკავების გამოყენების შესაძლებლობას და მას უკანონოდ აქცევს.⁴

სსსკ-ის მე-3 მუხლის მე-11 ნაწილის თანახმად, სამართალდამცავ ორგანოებს კონკრეტულ სისხლის სამართლის საქმესთან მიმართებით, უნდა ჰქონდეთ ფაქტების ან ინფორმაციის ერთობლიობა, რომელიც ე. წ. მესამე თვალს, ობიექტურ დამკვირვებელს გაუ-

¹ უცენკო კ.ფ., გოლოგო ლ.ვ., ფილიმონოვი ბ.ა., დასავლეთის სახელმწიფოთა სისხლის სამართლის პროცესი, თარგმანი რუსულიდან, გოგშელიძე რ. (რედ.), თბ., 2007, 281-285.

² მეურმიშვილი ბ., სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყება და განხორციელება ქართულ სისხლის სამართლის პროცესში, თბ., 2015, 83.

³ Anderson J.F., Thompson B., American Criminal Procedures, Durham, North Carolina, 2007, 178.

⁴ ფაფიაშვილი ლ. (რედ.), ავტორთა კოლექტივი, საქართველოს სისხლის სამართალი კერძო ნაწილი, თბ., 2017, 209.

ჩენს ეჭვის საფუძველს, რომ შესაძლოა სწორედ ამ კონკრეტულ პირს ჰქონდეს ჩადენილი ეს დანაშაული. აღნიშნული საფუძველი შეიძლება დადგენილი იყოს სხვადასხვა მტკიცებულებებით, მათ შორის, დაზარალებულისათვის/მონმისათვის ამოსაცნობად წარდგენის ოქმი, დათვალიერების ოქმი, მონმის/დაზარალებულის გამოკითხვის ოქმი, ჩხრეკის/ამოღების ოქმებით⁵ და საქმეში არსებული სხვა იმ სახის მტკიცებულებებით, რომლებიც მიუთითებენ პირის მიერ დანაშაულის შესაძლო ჩადენას.

მიუხედავად იმისა, რომ დასაბუთებული ვარაუდის მტკიცებულებითი სტანდარტი სხვა მტკიცებულებით სტანდარტებთან შედარებით ნაკლები სიმტკიცით ხასიათდება, პროკურორს მაინც ენიჭება უფლებამოსილება, ასეთი სტანდარტის დადგენის დროს, მიმართოს სასამართლოს შუამდგომლობით პირის დაკავების შესახებ. ასევე, დაკავების უფლებამოსილებით აღჭურვილ პირს შესაძლებლობა ეძლევა, აღნიშნული სტანდარტის არსებობისას, პირი დააკავოს სასამართლოს ნებართვის გარეშე. აღნიშნული ორივე შემთხვევაში გამართლებულია იმდენად, რამდენადაც ორივე სახის დაკავება გარდაუვლად გაივლის სასამართლო კონტროლს და სწორედ ეს უკანასკნელი იტყვის საბოლოო სიტყვას დაკავების კანონიერებაზე.

დასაბუთებული ვარაუდის სტანდარტი უზრუნველყოფს პირისათვის თავისუფლების შეზღუდვის დასაშვებობას ვარაუდის საფუძველიანობის შემთხვევაში და გამორიცხავს თვითნებობას, წარმოადგენს პირის თავისუფლების თვითნებური შეზღუდვისაგან დაცვის მნიშვნელოვან ნაწილს.⁶

უპირველეს ყოვლისა, დაკავების შესახებ შუამდგომლობის განმხილველი მოსამართლეები ამონიშნავენ (უნდა ამონიშნებდნენ), დაკავების გამოყენების ფაქტობრივ საფუძველს დასაბუთებული ვარაუდის სისხლის სამართლის პროცესით გათვალისწინებულ მტკიცებულებით სტანდარტთან⁷. როგორც წესი, პრაქტიკაში უფრო მეტი პრობლემა წარმოიშვება დასაბუთებული ვარაუდის სტანდარტის დადგენისას არა დანაშაულის შესაძლო ჩადენასთან მიმართებით, არამედ სხვა საფრთხეების დასაბუთების დროს, რომელიც წინ უნდა უსწრებდეს პირის დაკავებას. არსებობს შემთხვევები, როდესაც პროკურორების მხრიდან შაბლონურად ხდება აღნიშნული საფრთხეების დასაბუთება მხოლოდ იმ სიტყვებით, რომ „არსებობს დასაბუთებული ვარაუდი კონკრეტული პირის მიმალვასთან ან/და სხვა საფრთხეებთან დაკავშირებით“, თუმცა რეალურად მათ შუამდგომლობაში სხვა არაფერია ნათქვამი ამ საფრთხეების შესაძლო რეალიზებასთან დაკავშირებით ან/და არ არის დასაბუთებული იმ ხარისხით, რომელიც რეალურად გვაძლევს დასაბუთებული ვარაუდის სტანდარტს. თუმცა, მიუხედავად ამისა, უმეტეს შემთხვევაში, სასამართლოები არ ერიდებიან მსგავსი სახის შუამდგომლობების დაკმაყოფილებას.

საინტერესოა, პრაქტიკიდან ერთ-ერთი სისხლის სამართლის საქმის განხილვა. აღნიშნული საქმის ფარგლებში, 2018 წლის 8 მაისს, პროკურორმა შუამდგომლობით მიმართა თბილისის საქალაქო სასამართლოს და ითხოვა დ.ს-ის დაკავება. პროკურორის მხრიდან შუამდგომლობაში თავდაპირველად დასაბუთებული ვარაუდის სტანდარტით დადგენილ იქნა,

⁵ იქვე.

⁶ *United Nations, Human Rights in the Administration of Justice: A Manual on Human Rights for Judges, Prosecutors and Lawyers*, New York, Geneva, 2003, 174.

⁷ *მჭედლიძე ნ.*, საქართველოს საერთო სასამართლოების მიერ ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის გამოყენების სტანდარტები, თბ., 2017, 51.

რომ დ.ს.-ს შესაძლოა ჩადენილი ჰქონოდა დანაშაული გათვალისწინებული საქართველოს სსკ-182-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „დ“ და მე-3 ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტებით, ხოლო შემდეგ იგი გადავიდა მოსალოდნელი საფრთხეების დასაბუთებაზე. ხსენებულ შუამდგომლობაში პროკურორი განმარტავს, რომ ზემოხსენებული დანაშაული უალტერნატივოდ ითვალისწინებდა თავისუფლების აღკვეთას 7-11 წლამდე ვადით, რის გამოც არსებობდა დასაბუთებული ვარაუდი, რომ ბრალდების წარდგენის შემდეგ, მოსალოდნელი მკაცრი სასჯელის თავიდან აცილების მიზნით, საზღვარგარეთ კავშირების მქონე უცხო ქვეყნის მოქალაქე დ. ს. დაემალეობდა გამოძიებასა და სასამართლოს. ასევე, რამდენიმე სიტყვით დასაბუთებული იქნა ის ფაქტი, რომ დ.ს.-ს შესაძლოა ზემოქმედება განხორციელებინა საქმეში როგორც უკვე გამოკითხულ, ასევე, მომავალში გამოსაკითხ მონაწილეებზე, რაც დასტურდებოდა ცალკეულ პირებთან მისი სხვადასხვაგვარი სახის კონტაქტით, რითაც ფაქტობრივად განადგურდებოდა საქმისათვის მნიშვნელოვანი ინფორმაცია. საფრთხეების რეალურად არსებობის სხვა რაიმე ხელშესახები დასაბუთება აღნიშნულ შუამდგომლობაში არ მოიძიება.⁸

აღსანიშნავია, რომ თბილისის საქალაქო სასამართლოს განჩინებით⁹ დაკმაყოფილებულ იქნა პროკურორის ზემოხსენებული შუამდგომლობა. მოსამართლის აღნიშნულ გადაწყვეტილების თანახმად, არსებობდა როგორც ფორმალური (საპროცესო), ასევე ფაქტობრივი (მტკიცებულებებით) საფუძვლები დ.ს.-ის დაკავებისათვის. სასამართლოს მითითებით, საქმეში არსებული ინფორმაცია და წარმოდგენილი მასალების ერთობლიობა იძლეოდა ვარაუდის საფუძველს, რომ დ.ს.-ს შესაძლოა ჩადენილი ჰქონოდა სსკ-ის 182-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „დ“ და მე-3 ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტებით გათვალისწინებული დანაშაული. სასამართლო, ასევე, უთითებს, რომ იგი ეთანხმება პროკურორს იმ პოზიციაში, რომ მას შემდეგ რაც დ.ს.-ისთვის ცნობილი გახდება, რომ მას აღნიშნულ საქმეზე შესაძლოა წარედგინოს ბრალდება, ის შესაძლებელია მიიმალოს; ასევე არსებობს დასაბუთებული ვარაუდი, რომ გაანადგუროს საქმისათვის მნიშვნელოვანი ინფორმაცია და ზემოქმედება მოახდინოს მონაწილეებზე. სწორედ აღნიშნული საფუძვლებით ჩათვალა სასამართლომ, რომ უნდა განხორციელებულიყო დ.ს.-ს დაკავება მოსამართლის განჩინების საფუძველზე. სხვა რაიმე დასაბუთება ან პოზიცია, თუ რატომ აკმაყოფილებდა სასამართლო პროკურორის შუამდგომლობას ხსენებულ განჩინებაში არ იკითხება.¹⁰

აღნიშნულის შემდეგ, 2018 წლის 10 მაისის ბრალდებულის დაკავების ოქმით, მოსამართლის განჩინების საფუძველზე, დაკავებულ იქნა დ.ს.. 2018 წლის 11 მაისს, პროკურორმა სასამართლოს მიმართა უკვე აღკვეთის ღონისძიების გამოყენების მოთხოვნით¹¹ და ითხოვა, რომ ბრალდებული დ.ს.-ს მიმართ გამოყენებული ყოფილიყო პატიმრობა. აღნიშნული აღკვეთის ღონისძიების გამოყენება დასაბუთებული იყო იმავე საფუძვლებით, რაც განხილული იქნა ზემოთ დაკავების შესახებ შუამდგომლობაზე საუბრისას. ამ შემთხვევაშიც პროკურორი უთითებდა, რომ დაპატიმრების გამოყენების საფუძველი იყო ბრალდებულის მიმალვის და მის მიერ მართლმსაჯულების განხორციელებისათვის/მტკიცებულებათა მოპოვებისათვის ხელის შეშლის თავიდან აცილება.¹²

⁸ სისხლის სამართლის № 092310819001 საქმე, 2018 წლის 8 მაისის შუამდგომლობა დაკავების შესახებ.

⁹ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2018 წლის 8 მაისის განჩინება საქმეზე №6137.

¹⁰ იქვე.

¹¹ სისხლის სამართლის № 092310819001 საქმე, 2018 წლის 11 მაისის შუამდგომლობა აღკვეთის ღონისძიების გამოყენების შესახებ.

¹² იქვე.

საინტერესოა, რომ თბილისის საქალაქო სასამართლოს განჩინებით¹³, პროკურორის ზემოხსენებული შუამდგომლობა პატიმრობის გამოყენების თაობაზე არ დაკმაყოფილდა და ბრალდებულს შეერჩა გირაო 50 000 ლარის ოდენობით.

მოსამართლის აღნიშნულის განჩინების თანახმად, დასაბუთებული ვარაუდის სტანდარტით დადგენილია მხოლოდ ის, რომ დ.ს.-ს შესაძლოა ჩადენილი ჰქონდეს მისთვის ბრალად შერაცხული ქმედება, თუმცა სხვა საფრთხეების რეალურობა ვერ იქნა დასაბუთებული პროკურორის მიერ. სასამართლოს მითითებით, მარტო მოსალოდნელი სასჯელის შიში არ შეიძლება მხოლოდ ერთადერთ საფუძვლად დაედოს ბრალდებულის მიმართ პატიმრობის გამოყენებას. მიუხედავად იმისა, რომ მკაცრი სასჯელი რელევანტური ფაქტორია მიმალვის საფრთხის შესაფასებლად, ეს საფრთხე არ შეიძლება აბსტრაქტულად შეფასდეს. სასამართლომ მიუთითა, რომ დ.ს. აღნიშნულ საქმეზე ორჯერ იყო მოწმის სახით გამოკითხული, ასევე, მის მიმართ სამოქალაქო წესით მიმდინარეობდა დავა და მიუხედავად ამისა, მას არცერთხელ არ დაუტოვებია საქართველოს ტერიტორია. გარდა ამისა, მას საქართველოში ჰყავდა ცოლშვილი, ჰქონდა მუდმივი საცხოვრებელი ადგილი, ეწეოდა სამეცნიერო საქმიანობას, რაც ამცირებდა მისგან მიმალვის რისკს.

გარდა ამისა, სასამართლომ მიიჩნია, რომ ბრალდებულის მხრიდან მოწმეებზე ზეწოლის თაობაზე შესაძლოა არსებობდა გარკვეული რისკები და საფრთხეები, მაგრამ არა იმ სტანდარტით, რასაც ყველაზე მკაცრი აღკვეთის ღონისძიების სახე პატიმრობა ითვალისწინებდა.¹⁴

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, მოსამართლის ზემოხსენებული პოზიციის მხედველობაში მიღებით, დასაბუთებული ვარაუდის სტანდარტით ვერ იქნა დადგენილი დ.ს.-ს მიერ მიმალვის ან სხვა რელევანტური საფრთხეების არსებობა. შესაბამისად, აღნიშნული ვერ იქნა დასაბუთებული საჭირო სტანდარტით ვერც დაკავების შესახებ შუამდგომლობაში, რის გამოც შესაძლებელი იყო, რომ ხსენებული შუამდგომლობაც არ დაკმაყოფილებულიყო. მიუხედავად ამისა, აღსანიშნავია, რომ დაკავების შესახებ შუამდგომლობის განმხილველი მოსამართლეები, უმეტეს შემთხვევაში, არ შედიან სიღრმისეულ მსჯელობაში საფრთხეების დასაბუთების კონტექსტში და აღნიშნულისთვის ადგილს უთმობენ უკვე აღკვეთის ღონისძიების გამოყენების შესახებ შუამდგომლობის განმხილველ მოსამართლეებს, როგორცაა ადგილი ჰქონდა ზემოხსენებულ სისხლის სამართლის საქმესთან მიმართებითაც. შესაბამისად, მიზანშეწონილია, ადამიანის უფლებების დაცვის კონტექსტში, მიუხედავად იმისა, რომ დაკავების მაქსიმალური ვადაა 72 საათი, დაკავების შესახებ განჩინებების გაცემა არ მოხდეს ზედაპირულად, დასაბუთებული ვარაუდის სტანდარტით არსებული საფრთხეების რეალურობის გადამოწმების ან/და დადგენის გარეშე.

ანალოგიურ მიდგომას ავითარებს ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო და მის მიერ დამკვიდრებული პრაქტიკაც. თავისუფლების თუნდაც ხანმოკლე აღკვეთა პირის (ბრალდებულის) უფლების შეზღუდვის ყველაზე მძიმე ფორმად არის მიჩნეული¹⁵, რომლის დასაბუთებაც ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო ადამიანის უფლებათა და

¹³ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2018 წლის 12 მაისის განჩინება საქმეზე №10ა/2221.

¹⁴ იქვე.

¹⁵ ტრეესელი შ., ადამიანის უფლებები სისხლის სამართლის პროცესში, საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლო, თბ., 2009, 452.

ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის მე-5 მუხლის მე-3 პუნქტით განიხილავს.¹⁶ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს განმარტების თანახმად, მიუხედავად იმისა, რომ პირის მიერ დანაშაულის ჩადენაზე დასაბუთებული ვარაუდი აუცილებელი პირობაა მისი თავისუფლების შეზღუდვისთვის, მხოლოდ აღნიშნული საკმარისი არ არის და ამავდროულად, უნდა არსებობდეს ხელშესახები გარემოებები, რომლებიც გაამართლებს სახელმწიფოს ამგვარ ჩარევას.¹⁷

3. სასჯელის სახით თავისუფლების აღკვეთის სავალდებულობა

საქართველოს სსსკ-ის 171-ე მუხლის პირველი ნაწილის მიხედვით, თუ არსებობს დასაბუთებული ვარაუდი, რომ პირმა ჩაიდინა დანაშაული, რომლისთვისაც კანონით სასჯელის სახით გათვალისწინებულია თავისუფლების აღკვეთა, ... , გამოძიების ადგილის მიხედვით სასამართლოს პროკურორის შუამდგომლობით, ზეპირი მოსმენის გარეშე გამოაქვს განჩინება პირის დაკავების თაობაზე.¹⁸ აღნიშნული წესი ეხება სანქცირებულ, მოსამართლის განჩინების საფუძველზე პირის დაკავებას, რომლის დროსაც, აუცილებელია, პირის მიმართ დასაბუთებული ვარაუდი არსებობდეს იმ დანაშაულთან მიმართებით, რომლისთვისაც კანონით (სსკ-ით), სასჯელის სახით გათვალისწინებული უნდა იყოს თავისუფლების აღკვეთა.

აღსანიშნავია, რომ სასჯელის სახით თავისუფლების აღკვეთის სავალდებულობა ვრცელდება მხოლოდ სანქცირებულ, მოსამართლის განჩინების საფუძველზე განხორციელებულ დაკავებასთან და არა გადაუდებელი აუცილებლობის შემთხვევებთან. აღნიშნული დასკვნის გაკეთების შესაძლებლობას იძლევა კანონის სიტყვა-სიტყვითი განმარტება. სსსკ-ის 171-ე მუხლში პირდაპირ არის მითითებული, რომ პროკურორმა შუამდგომლობით არ უნდა მიმართოს სასამართლოს და შესაბამისად, სასამართლომ არ უნდა გასცეს განჩინება იმ პირის დაკავებასთან დაკავშირებით, რომლის მიმართაც არსებობს დასაბუთებული ვარაუდი, რომ ჩადენილი აქვს ისეთი დანაშაული, რომელიც სასჯელის სახით არ ითვალისწინებს თავისუფლების აღკვეთას.

სადისკუსიო არ უნდა იყოს საკითხი, რომ ასეთ დროს პირის დაკავება შესაძლებელია მოსამართლის განჩინების გარეშე, გადაუდებელი აუცილებლობის რეჟიმში, შემდეგ გარემოებათა გამო: სსსკ-ის 171-ე მუხლი ეძღვნება დაკავების საფუძველს და სწორედ აღნიშნული ნორმით უნდა მოხდეს ხელმძღვანელობა, როდესაც საკითხი შეეხება პირის დაკავებას. აღნიშნული ნორმის მე-3 ნაწილის თანახმად, პირის დაკავება სასამართლოს განჩინების გარეშე ნებადართულია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ არსებობს დასაბუთებული ვარაუდი, რომ პირმა ჩაიდინა დანაშაული და მისი მიმალვის, სასამართლოში გამოუცხადებლობის, საქმისათვის მნიშვნელოვანი ინფორმაციის განადგურებისა თუ ახალი დანაშაულის ჩადენის საფრთხე თავიდან ვერ იქნება აცილებული სხვა, ალტერნატიული ღონისძიებით, რომელიც პროპორციულია სავარაუდოდ ჩადენილი დანაშაულის გარემოებებისა და ბრალდებულის პირადი მონაცემებისა. გამომდინარე აქედან, ნათელია, რომ სსსკ-ის 171-ე მუხლის პირველი ნაწილი ეხება და საუბრობს პირის სანქცირებულ დაკავებაზე, მაშინ, როდესაც აღნიშნული

¹⁶ Kosenko v. Russia, [2020], ECHR, 15669/13, 76140/13, 45.

¹⁷ Idalov v. Russia, [2012], ECHR, 5826/03, 140; I. E. v. Moldova, [2020], ECHR, 45422/13, 73.

¹⁸ თუმანიშვილი გ., სისხლის სამართლის პროცესი, ზოგადი ნაწილის მიმოხილვა, თბ., 2014, 43.

მუხლის მეორე და მესამე ნაწილი სრულად ეთმობა პირის არასანქცირებულ, მოსამართლის განჩინების გარეშე, გადაუდებელი აუცილებლობის დროს პირის დაკავებას.

კანონმდებლის ნება რომ იყოს, რომ ორივე, როგორც სანქცირებულ, ასევე არასანქცირებულ შემთხვევაში პირის დაკავებისათვის საჭიროა სასჯელის სახით თავისუფლების აღკვეთის სავალდებულობა, მაშინ იგი სსსკ-ის 171-ე მუხლის მე-3 ნაწილს ჩამოაყალიბებდა შემდეგი რედაქციით: პირის დაკავება სასამართლოს განჩინების გარეშე ნებადართულია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ არსებობს დასაბუთებული ვარაუდი, რომ პირმა ჩაიდინა დანაშაული, რომლისთვისაც კანონით სასჯელის სახით გათვალისწინებულია თავისუფლების აღკვეთა და მისი მიმალვის, ... შესაბამისად, კანონმდებელი პირდაპირ მიუთითებდა სასჯელის სახით თავისუფლების აღკვეთის სავალდებულობაზე ისე, როგორც ამას აკეთებს განსახილველი ნორმის პირველ ნაწილში.

აღნიშნულ მსჯელობას აქვს პრაქტიკული დასაბუთებაც, კერძოდ, როდესაც დაკავების უფლებამოსილებით აღჭურვილი პირი, მაგალითად, პირი, რომელიც ასრულებს საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვის მოვალეობას ხედავს, რომ კონკრეტული პიროვნება ჩადის რაღაც დანაშაულს, შესაბამისად, იქმნება გადაუდებელი აუცილებლობა, რათა მან აღკვეთოს ხსენებული ქმედება მყისიერად.¹⁹ აღნიშნული მიზნის უზრუნველყოფის ერთადერთი საშუალება კი პირის დაკავებაა. ნათელია, რომ არავინ არ არის ვალდებული ზეპირად იცოდეს ყველა დანაშაულისათვის ცალ-ცალკე გათვალისწინებული სასჯელები, არამედ საკმარისია მხოლოდ იმის ცოდნაც, რომ ეს კონკრეტული ქმედება გათვალისწინებულია საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსით. შესაბამისად, ასეთ დროს, პირის დაკავება, რატომ უნდა იქნეს ცნობილი უკანონოდ იმ მოტივით, რომ ამ კონკრეტულ შემთხვევაში ხსენებული პირის ქმედება კი იყო გათვალისწინებული საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსით, თუმცა იგი არ ითვალისწინებდა სასჯელის სახით თავისუფლების აღკვეთას.

ანალოგიურ პოზიციას ავითარებენ სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის კომენტარების ავტორებიც: „დაკავებული პირის მხრიდან განხორციელებული მოქმედება, რაც საფუძვლად დაედო მის დაკავებას, უნდა შეიცავდეს სსკ-ით განსაზღვრული იმ დანაშაულის ნიშნებს, რომელიც სასჯელის სახით ითვალისწინებს თავისუფლების აღკვეთას (ეხება მხოლოდ სასამართლოს ნებართვის საფუძველზე განხორციელებულ დაკავებას)“.²⁰

შესაბამისად, დასკვნის სახით უნდა აღინიშნოს, რომ სასჯელის სახით თავისუფლების აღკვეთის სავალდებულობა ეხება მხოლოდ სანქცირებულ დაკავებას და კავშირი არ აქვს გადაუდებელი აუცილებლობის დროს პირის თავისუფლების შეზღუდვასთან.

4. პირის მიმალვის საფრთხის არსებობა

პირის დაკავებისათვის აუცილებელია კუმულაციურად სახეზე იყოს როგორც ფაქტობრივი, ისე ფორმალური საფუძვლები. ფაქტობრივი საფუძვლები გულისხმობს მტკიცებულებებს იმის შესახებ, რომ კონკრეტულ პირთან მიმართებით არსებობს დასაბუთებული ვარაუდი, რომლის თანახმადაც ამ პირმა ჩაიდინა დანაშაული, რომლისთვისაც კანონით სასჯელის სახით თავისუფლების აღკვეთაა გათვალისწინებული, ხოლო ფორმალური საფ-

¹⁹ *Kamisar Y., Lafave W.R., Israel J.H., King N.J.*, Basic Criminal Procedure, Cases, Comments and Questions, 11th Ed., Thomson West, 2005, 4.

²⁰ *ფაფიაშვილი ლ.*, საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის კომენტარი, თბ., 2015, 502.

უძველი გულისხმობს საპროცესო საფუძვლებს, რომელსაც კანონი, კერძოდ, სსსკ-ის 171-ე მუხლის პირველი ნაწილი სახელდებით ჩამოთვლის. დასაბუთებული ვარაუდის სტანდარტით უნდა იყოს დადგენილი როგორც ფაქტობრივი, ასევე ფორმალური საფუძვლები. მიმალვის საფრთხის პრევენცია ემსახურება მართლმსაჯულების ჯეროვანი განხორციელების ხელშეწყობას. პირის მიმალვის შემთხვევაში ცალსახად ხელი შეეშლება საქმეზე ადეკვატური და მყისიერი მართლმსაჯულების განხორციელებას, თუნდაც სამომავლოდ განაჩენის აღსრულებას.

პირის მიმალვის საფრთხეზე შეიძლება მიუთითებდეს არაერთი გარემოება: არ აქვს მუდმივი საცხოვრებელი ადგილი, აქტიური კავშირები აქვს საზღვარგარეთ მცხოვრებ პირებთან, უფიქსირდება საზღვრის ხშირი კვეთები და ა.შ.. სასჯელისა და მოსალოდნელი განაჩენის შიშის გამო, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო არაერთ გადაწყვეტილებაში პატიმრობის გამოყენებასაც კი დასაშვებად მიიჩნევს²¹ და განმარტავს, რომ დანაშაულის სიმძიმე და მკაცრი სასჯელის შიში, სხვა გარემოებებთან ერთობლიობით არის მიმალვის რისკის შეფასების რელევანტური ელემენტი.²²

მიმალვის საფრთხეზე აპელირებით პირის დაკავების შესაძლებლობას ითვალისწინებს იტალიის კანონმდებლობაც. თუ არსებობს საკმარისი საფუძველი, რომ მძიმე დანაშაულში მხილებული პირი შესაძლოა მიიმალოს, საჯარო ბრალმდებელს შეუძლია დააკავოს იგი, მიუხედავად იმისა, ადგილი აქვს თუ არა დანაშაულზე წასწრებას.²³

მოსალოდნელი სასჯელის შიშთან მიმართებით მიმალვის საფრთხის დასაბუთების თვალსაზრისით, არაერთგვაროვანია პრაქტიკა ქართულ სამოსამართლო სამართალში. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2018 წლის 8 მაისის განჩინებაში სასამართლოს განმარტების თანახმად, მას შემდეგ, რაც დ.ს-ისთვის ცნობილი გახდება, რომ მას აღნიშნულ საქმეზე შესაძლოა წარედგინოს ბრალდება, მოსალოდნელი სასჯელის შიშით, იგი შესაძლებელია მიიმალოს.²⁴

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2017 წლის 30 ივნისის განჩინების შესაბამისად, „მხედველობაშია მისაღები ის გარემოებაც, რომ ქმედება, რომლის ჩადენაშიც იმხილება კ.გ. (სსკ-ის 126¹ -ე მუხლის პირველი ნაწილი), სხვა ალტერნატიულ სასჯელთან ერთად ითვალისწინებს სასჯელს თავისუფლების აღკვეთის სახით. აღნიშნული კი რელევანტური ფაქტორია მიმალვის საფრთხის შესაფასებლად“.²⁵

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2017 წლის 4 თებერვლის განჩინების თანახმად, მოსალოდნელი სასჯელის და სამოქალაქო პასუხისმგებლობისაგან თავის არიდების მიზნით (ზიანი ჯამში შეადგენს თანხას – 13 783 ლარს) კ.ბ-მა შესაძლოა თავი აარიდოს გამოძიებას. მოსალოდნელი მკაცრი სასჯელი თავისთავად რელევანტური ფაქტორია მიმალვის საფრთხის შესაფასებლად.²⁶

ყოველივე ზემოაღნიშნულის მხედველობაში მიღებით, აღსანიშნავია, რომ თბილისის საქალაქო სასამართლოს მოსამართლეები ხშირად მიუთითებენ საკუთარ განჩინებებში

²¹ Mkhitarian v. Russia, [2013], ECtHR, 46108/11.

²² Aleksandr Makarov v. Russia, [2009], ECtHR, 15217/07.

²³ ვინგარტი კ. (რედ.), ევროგაერთიანების ქვეყნების სისხლის სამართლის საპროცესო სისტემები, ლონდონი, ბრიუსელი, დუბლინი, ედინბურგი, 1993, 260.

²⁴ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2018 წლის 8 მაისის განჩინება საქმეზე №6137.

²⁵ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2017 წლის 30 ივნისის განჩინება საქმეზე №6209-17.

²⁶ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2017 წლის 4 თებერვლის განჩინება საქმეზე №1044.

მოსალოდნელი სასჯელის შიშით მიმალვის საფრთხეებზე, მაგრამ 2017 წლის 4 თებერვლის განჩინებაშივე ხაზგასმულია, რომ „თუმცა ამავე დროს სასამართლო განმარტავს, მხოლოდ მოსალოდნელ მკაცრ სასჯელზე მითითება არ არის საკმარისი პირის დაკავებისათვის და აღნიშნავს, რომ ამ კონკრეტულ შემთხვევაში შესაძლოა სახეზე იყოს, როგორც მოსალოდნელი სასჯელის შიში, მისი სიმძიმის გათვალისწინებით, ასევე სასამართლოს შეექმნა რწმენა იმისა, რომ კ.ბ-მა შესაძლოა ასევე გააგრძელოს დანაშაულებრივი ქმედებანი.²⁷

შესაბამისად, ამ გარემოების მხედველობაში მიღებითაც ნათელია, რომ მხოლოდ მოსალოდნელი სასჯელის შიში არ უნდა ჩაითვალოს საკმარისად მიმალვის საფრთხის დასაბაზუთებლად და შესაბამისად, პირის დაკავების შესახებ შუამდგომლობის დასაკმაყოფილებლად. აუცილებელია, ასევე, არსებობდეს სხვა ისეთი გარემოებები, რომლებიც ან უფრო მეტად მიუთითებენ მიმალვის საფრთხეზე (მაგალითად, საზღვრის ხშირი კვეთა) ან პირდაპირ მიუთითებენ სხვა კანონისმიერ საფრთხეებზე (ახალი დანაშაულის ჩადენაზე, საქმისათვის მნიშვნელოვანი ინფორმაციის განადგურებაზე). მიუხედავად იმისა, რომ მკაცრი სასჯელი რელევანტური ფაქტორია მიმალვის საფრთხის შესაფასებლად, ეს საფრთხე არ შეიძლება აბსტრაქტულად შეფასდეს. მიმალვის საფრთხე შეიძლება გონივრულად დადგინდეს ისეთ ფაქტორებზე მითითებით, როცა პირს ადრეც უცდია კანონიერი სასჯელისთვის თავის დაღწევა ქვეყნიდან მიმალვით ან/და არსებობს მიმალვის გეგმის კონკრეტული ნიშნები.²⁸

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ერთ-ერთ განჩინების თანახმად, „შესაძლო გამამტყუნებელი განაჩენის გამოტანისა და სასჯელის შიში შესაძლოა გახდეს ის მამოძრავებელი მოტივი, რის გამოც, იგი მიიმალება და არ გამოცხადდება სასამართლოში. აღნიშნულ ვარაუდს ამყარებს ის გარემოებაც, რომ დღეისთვის ვერ ხერხდება მისი (დასაკავებელი პირის) ადგილსამყოფელის დადგენა, ხოლო ბინაზე გამოცხადების ოქმებიდან ირკვევა, რომ ბ. დ.-ს არ აქვს მუდმივი საცხოვრებელი ადგილი, არ აქვს კავშირი მშობლებთან, ვერ ხორციელდება მისი გადაადგილებისა და ქცევის კონტროლი.²⁹ შესაბამისად, მოსალოდნელი მკაცრი სასჯელის შიშთან ერთად დადგენილ იქნა სხვა ინდიკატორები – საცხოვრებელი ადგილის და გადაადგილების კონტროლის არარსებობა – რამაც ერთობლიობაში დააფუძნა მიმალვის საფრთხე.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, პროკურორების მხრიდან მიმალვის საფრთხეზე საუბრისას, მიზანშეწონილი და აუცილებელია, რომ ხსენებული საფრთხე დასაბუთებული იქნას კონკრეტულ, რეალურად არსებულ გარემოებებზე მითითებით და არა აბსტრაქტულად/შაბლონურად. შესაბამისად, ანალოგიურად უნდა იქნეს შეფასებული სასამართლოს მხრიდანაც პირის მიმალვის საფრთხე.

4.1. სასამართლოში გამოუცხადებლობის საშიშროება

სსკ-ის 171-ე მუხლში ერთ-ერთ ფორმალურ საფუძვლად მითითებულია, რომ პირი არ გამოცხადდება სასამართლოში. შესაბამისად, თუ არსებობს სასამართლოში გამოუცხადებლობის საშიშროება, აღნიშნული დასაბუთებული ვარაუდის სტანდარტით უნდა იქნეს დადგენილი, რის შემდგომაც ფაქტობრივი საფუძვლის დადგენასთან ერთად, სასამართლოს ექნება შესაძლებლობა გასცეს განჩინება კონკრეტული პირის დაკავების შესახებ.

²⁷ იქვე.

²⁸ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2018 წლის 12 მაისის განჩინება საქმეზე №10ა/2221.

²⁹ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 19 ოქტომბრის განჩინება საქმეზე №19341.

მიუხედავად იმისა, რომ კანონში (სსსკ-ის 171-ე მუხლის პირველ ნაწილში) ცალ-ცალკე არის მოხსენიებული პირის მიმალვა და სასამართლოში გამოუცხადებლობა, ცალსახაა, რომ აღნიშნულ ორ საფუძველს მჭიდრო კავშირი აქვთ ერთმანეთთან. გამოძიების ეტაპზე, გამოძიებელს, პროკურორს არ აქვთ წარმოდგენა იმის შესახებ, კონკრეტული პირი გამოცხადდება თუ არა მომავალში სასამართლოში, თუნდაც იმიტომ, რომ გამოძიების ეტაპზე შესაძლოა საკმაოდ დროის მანძილზე არ დადგეს პირის სასამართლოში გამოცხადების საჭიროება. აღნიშნულზე ხსენებული სუბიექტები (გამომძიებელი, პროკურორი) მსჯელობენ იმის მიხედვით, ცხადდება თუ არა პირი მათი გამოძახებით საგამომძიებო ორგანოში ან პროკურორთან. შესაბამისად, სასამართლოში გამოცხადება, ასევე, პირდაპირ არის დაკავშირებული საგამომძიებო ორგანოსა თუ პროკურატურაში გამოცხადებასთან. აღნიშნული კი დაკავშირებულია პირის მიმალვის საფრთხეებთან. როგორც სასამართლოში, ასევე საგამომძიებო ორგანოებში გამოუცხადებლობა ხელს უშლის ჯეროვანი მართლმსაჯულების განხორციელებას, რის გამოც ორივე საფრთხის აღკვეთა სწორედაც, რომ ეფექტური მართლმსაჯულების მიზნებს შეესაბამება.

მართლაც, პრაქტიკაში არის შემთხვევები, როდესაც საფრთხეების დასასაბუთებლად პროკურორები ერთდროულად უთითებენ როგორც მიმალვის, ასევე, სასამართლოში გამოუცხადებლობის საშიშროებაზე. მიუხედავად იმისა, რომ ზემოხსენებული მუხლის დანაწესით თანახმად, აღნიშნული საფუძველები ალტერნატიულად არის ჩამოთვლილი, პრაქტიკული თვალსაზრისით, ძნელი წარმოსადგენია, არ არსებობდეს მიმალვის საფრთხე და არსებობდეს მხოლოდ სასამართლოში გამოუცხადებლობის საფრთხე. ამასთან, მიმალვის საფრთხის დასაბუთების შემთხვევაში, ავტომატურად იქნება დასაბუთებული სასამართლოში გამოუცხადებლობის საშიშროებაც. პროკურორის შუამდგომლობაში³⁰ სწორედ ხაზი აქვს გასმული იმ გარემოებას, რომ მოსალოდნელი სასჯელის შიშით დასაკავებელი პირი დაემალება როგორც გამოძიებას, ისე სასამართლოს, რაც ხელს შეუშლის მართლმსაჯულების ჯეროვნად განხორციელებას.

ასევე, გლდან-ნაძალადევის რაიონული პროკურატურის 2017 წლის 29 ივნისის დაკავების შესახებ პროკურორის შუამდგომლობის³¹ თანახმად, კ.გ.-სთვის ვერ ხერხდებოდა უწყების ჩაბარება, ვინაიდან იგი არ იმყოფებოდა მისი ოჯახის მიერ ნაქირავებ საცხოვრებელ ბინაში. ამავდროულად, ვერ ხერხდებოდა მისთვის მობილურ ტელეფონზე დაკავშირებაც. შესაბამისად, პროკურორის მითითებით, ვინაიდან კ.გ.-ს ადგილსამყოფელის დადგენა დაკავშირებული იყო რიგ სირთულეებთან, აღნიშნული ხაზს უსვამდა იმ ფაქტს, რომ კ.გ. ემალებოდა გამოძიებას და თავს არიდებდა საგამომძიებო ორგანოში გამოცხადებას.

შესაბამისად, თუ პირი ემალება გამოძიებას და თავს არიდებს საგამომძიებო ორგანოში გამოცხადებას, არსებობს საშიშროება, რომ იგი არ გამოცხადდება არც სასამართლოში. აღნიშნულიდან გამომდინარე, ერთდროულად არის დასაბუთებული როგორც მიმალვის, ასევე, სასამართლოში გამოუცხადებლობის საშიშროება. ანალოგიურ მსჯელობაა განვითარებული ხსენებული შუამდგომლობის საფუძველზე მიღებულ მოსამართლის განჩინებაში პირის დაკავების შესახებ, რომელმაც პროკურორის მიერ მითითებული ზემოხსენებული საფრთხეები რეალურად მიიჩნია.³²

³⁰ სისხლის სამართლის № 007290918005, 2019 წლის 15 თებერვლის შუამდგომლობა დაკავების შესახებ.

³¹ სისხლის სამართლის № 001150617003 საქმე, 2017 წლის 29 ივნისის შუამდგომლობა დაკავების შესახებ.

³² თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2017 წლის 30 ივნისის განჩინება საქმეზე №6209-17.

გარდა ზემოაღნიშნულისა, 2017 წლის 3 თებერვლის დაკავების შესახებ პროკურორის შუამდგომლობის³³ თანახმად, მოსალოდნელი სასჯელის და სამოქალაქო პასუხისმგებლობისაგან თავის არიდების მიზნით (ზიანი ჯამში შეადგენს თანხას – 13 783 ლარს) კ.ბ მიიძალება და არ გამოცხადდება სასამართლოში. სწორედ აღნიშნული გარემოების საფუძველზე დაადგინა სასამართლომ, რომ კ.ბ.-ის შესაძლოა თავი აერიდებინა გამოძიებისთვის.³⁴

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, ცხადია, რომ მიმალვის და სასამართლოში გამოუცხადებლობის საფრთხეები ძალზედ მჭიდროდ არის დაკავშირებული ერთმანეთთან და დასაბუთებული ვარაუდის სტანდარტით მიმალვის საფრთხის რეალურად დადგენის შემთხვევაში, დასაბუთებული იქნება სასამართლოში გამოუცხადებლობის საშიშროებაც.

4.2. საქმისათვის მნიშვნელოვანი ინფორმაციის განადგურება

პირის დაკავებისათვის ერთ-ერთ ფორმალურ საფუძველს, ასევე წარმოადგენს საქმისათვის მნიშვნელოვანი ინფორმაციის განადგურების საფრთხის არსებობა. შესაბამისად, პროკურორმა უნდა დაადგინოს, რომ არსებობს დასაბუთებული ვარაუდი კონკრეტული პირის მიერ საქმისათვის მნიშვნელოვანი ინფორმაციის/მტკიცებულების განადგურების.

საქმისათვის მნიშვნელოვანი ინფორმაციაში იგულისხმება როგორც ნებისმიერი სახის ინფორმაცია, რომელიც დაკავშირებულია სისხლის სამართლის საქმის ფაქტობრივ გარემოებებთან, ასევე, ამ ინფორმაციის შემცველი საგანი, დოკუმენტი, ნივთიერება ან სხვა ობიექტი.³⁵

მტკიცებულების განადგურების საფრთხე შეიძლება გამოიხატებოდეს დოკუმენტების განადგურებაში, ან თანამონაწილეებსა თუ მოწმეებზე ზეგავლენის მოხდენაში.³⁶

რაც შეეხება განადგურებას, მტკიცებულებათა განადგურება შესაძლებელია განხორციელდეს როგორც მტკიცებულების ფიზიკურად მოსპობით (მაგალითად, დოკუმენტის დანვა; ნივთმტკიცების დამტვრევა/ გადაგდება, აფეთქება და ა.შ.), ასევე მისი ნიშან-თვისებების არსებითად გამოცვლის, მასზე არსებული კვალის ნაშლის გზით – მაგალითად, ცეცხლსასროლი იარაღის გამოცვლა; იარაღზე არსებული კვალის ნაშლა, მკვლელობის ადგილის დამუშავება იქ არსებული კვალის ნაშლის მიზნით, დანაშაულის ჩადენის ადგილისთვის ცეცხლის ნაკიდება კვალის ნაშლის მიზნით და ა.შ.³⁷

საქმისათვის მნიშვნელოვანი ინფორმაციის განადგურების საფრთხეზე მიუთითებს ბრალდებულს/პოტენციურ ბრალდებულს და დაზარალებულს/მოწმეს შორის არსებული ნათესაური თუ სხვა ახლო კავშირები. მართლაც, თბილისის საქალაქო სასამართლოს დაკავების შესახებ განჩინების³⁸ თანახმად, „იმის გათვალისწინებით, რომ საქმეზე დაკითხული პირები არიან დასაკავებელი პირის მეუღლე, მეუღლის და და მას ახლო ურთიერთობა აქვს

³³ სისხლის სამართლის № 092130916001 საქმე, 2017 წლის 3 თებერვლის შუამდგომლობა დაკავების შესახებ.

³⁴ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2017 წლის 4 თებერვლის განჩინება საქმეზე №1044.

³⁵ იხ. სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მე-3 მუხლის 23-ე ნაწილი.

³⁶ ფაფიაშვილი ლ., საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის კომენტარი, თბ., 2015, 597.

³⁷ იქვე, 597-598.

³⁸ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2017 წლის 30 ივნისის განჩინება საქმეზე №6209-17.

საკვანძო მოწმებთან, ქმნის საფუძველს დასაბუთებული ვარაუდისათვის, რომ არსებობს საქმისათვის მნიშვნელოვანი ინფორმაციის განადგურების საფრთხეც“.³⁹

აღსანიშნავია, რომ რისკი, რომელმაც შესაძლოა მოწმეთა ჩვენებებში ცვლილებები გამოიწვიოს, უნდა გახდეს ბრალდებულის გათავისუფლებაზე ან/და თავისუფლებაში ყოფნაზე უარის თქმის საფუძველი⁴⁰. აღნიშნულის აუცილებლობას განამტკიცებს მოქმედი საპროცესო კანონმდებლობა, რომლის თანახმადაც იმისათვის, რომ გამოკითხვის ოქმში დაფიქსირებულმა ინფორმაციამ მტკიცებულების ძალა შეიძინოს, აუცილებელია გამოკითხული პირის მიერ მოწოდებული ინფორმაციის სასამართლოში დადასტურება.⁴¹

ასევე, შურისძიების შიში, არცთუ იშვიათად შეიძლება საკმარისი იყოს დაშინებული მოწმეებისათვის, რომ საერთოდ უარი თქვან სისხლისსამართალწარმოებაში მონაწილეობაზე. ანგარიშგასანევია იმ მოწმეთა უსაფრთხოება, რომლებმაც უკვე მისცეს ჩვენებები განმცხადებლის წინააღმდეგ. აგრეთვე სხვა მოწმეების სურვილი მომავალში მისცენ ჩვენება.⁴²

გარდა აღნიშნულისა, თბილისის საქალაქო სასამართლოს დაკავების შესახებ ერთ-ერთ განჩინებაში⁴³, ასევე, არსებობს შემდეგ ჩანაწერი „გარდა ამისა, საქმეზე დასაკითხი პირები, მოწმეები არიან კ.ბ.-ის⁴⁴ ნაცნობები, სწორედ ამიტომ, შესაძლოა მან ზემოქმედება მოახდინოს მოწმეებზე მისთვის სასურველი ჩვენების მიღების მიზნით.“⁴⁵ შესაბამისად, არამხოლოდ ნათესაური კავშირი, არამედ პირთან მხოლოდ ნაცნობობაც კი შეიძლება გახდეს, საქმისათვის მნიშვნელოვანი ინფორმაციის განადგურების საფუძველით საფრთხის რეალურობის დადგენის შესაბამისი ინდიკატორი.

თუ საქმის მასალებით ირკვევა, რომ ბრალდებულს პირადი კავშირები აქვს მოწმეებთან ან შესაძლებელია მათი მოსყიდვა, ან მათზე სხვა ხერხით ზემოქმედება, სახეზეა მართლმსაჯულების განხორციელებაში ჩარევის რეალური საფრთხე.⁴⁶

აღსანიშნავია, რომ მოწმეებზე არამართლზომიერი გავლენის მოხდენის პრევენციის მიზნით, პირის დაკავების შესაძლებლობას ითვალისწინებს დანიის კანონმდებლობაც. კერძოდ, პოლიციის მიერ პირის დაკავება დაიშვება, თუ არსებობს დასაბუთებული ეჭვი, რომ პირმა ჩაიდინა დანაშაული და მისი თავისუფლების შეზღუდვა აუცილებელია მის მიერ სხვა პირებთან კონტაქტის თავიდან ასაცილებლად.⁴⁷

მტკიცებულებათა განადგურების საფრთხის არარსებობაზე მიუთითებს, როდესაც საქმის მასალებიდან გამომდინარე, ბრალდებულისათვის ცნობილი იყო მის მიმართ გამოძიების ორგანოს მიერ წარმოებული გამოძიების შესახებ, თუმცა, აღნიშნულის მიუხედავად, მას ხელი არ შეუშლია გამოძიებისათვის და თანამშრომლობდა მასთან (მიუთითა იარალის, დანაშაულის საგნის, თანამონაწილეების ვინაობა და ა.შ.).⁴⁸ აღნიშნულ მსჯელობას ავითარებს თბილისის საქალაქო სასამართლოს მოსამართლეს თავის 2018 წლის 12 მაისის გან-

³⁹ იქვე.

⁴⁰ *Letellier v. France*, [1991], ECtHR, 12369/86, 39.

⁴¹ იხ. სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მე-3 მუხლის 24-ე ნაწილი.

⁴² *Sopin v. Russia*, [2012], ECtHR, 57319/10, 44.

⁴³ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2017 წლის 4 თებერვლის განჩინება საქმეზე №1044.

⁴⁴ კ.ბ. – დასაკავებელი პირი.

⁴⁵ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2017 წლის 4 თებერვლის განჩინება საქმეზე №1044 .

⁴⁶ *Mikiashvili v. Georgia*, [2012], ECtHR, 18996/06, 102.

⁴⁷ *ვინგარტი კ. (რედ.)*, ევროგაერთიანების ქვეყნების სისხლის სამართლის საპროცესო სისტემები, ლონდონი, ბრიუსელი, დუბლინი, ედინბურგი, 1993, 79.

⁴⁸ *ფაფიაშვილი ლ.*, საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის კომენტარი, თბ., 2015, 598.

ჩინებაში⁴⁹, კერძოდ, „ბრალდებულისთვის, რაც ცნობილი გახდა, რომ მიმდინარეობდა სისხლის სამართლის საქმეზე გამოძიება, მას არცერთ მოწმეზე არ მოუხდენია ზემოქმედება“.⁵⁰ შესაბამისად, მოსამართლემ ჩათვალა, რომ ამ კონკრეტულ შემთხვევაში ბრალდებულის მხრიდან არ არსებობდა მტკიცებულების განადგურების საფრთხე, ყოველ შემთხვევაში, აღნიშნული საფრთხე ვერ იქნა დასაბუთებული შესაბამისი მტკიცებულებით სტანდარტით პროკურორის მხრიდან.

ყოველივე ზემოხსენებული გარემოების მხედველობაში მიღებით, უნდა აღინიშნოს, რომ საქმისათვის მნიშვნელოვანი ინფორმაციის განადგურების საფრთხის არსებობის პრევენცია ერთ-ერთ მნიშვნელოვან გარემოებას წარმოადგენს მომავალში მართლმსაჯულების ჯეროვნად განხორციელების ხელშემშლის პრევენციისთვის. მაგალითად, ოჯახური დანაშაულის სისხლის სამართლის საქმეებზე, განსახილველი საფრთხე შესაძლოა მომეტებულად არსებობდეს, თუმცა სხვა შემთხვევებში, ირელევანტური იყოს. შესაბამისად, მიზანშეწონილი და აუცილებელია, რომ აღნიშნული საფრთხე დასაბუთებული იქნას ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში, ბუნებაში რეალურად არსებულ ფაქტებზე დაყრდნობით და არა აბსტრაქტულ საფრთხეებზე მითითებით.

4.3. ახალი დანაშაულის შესაძლო ჩადენის საფრთხე

საგამოძიებო და სასამართლო პრაქტიკის ანალიზი ცხადყოფს, რომ ერთ-ერთ მნიშვნელოვან, ხელშესახებ და ხშირად მითითებულ ფორმალურ საფუძველ წარმოადგენს ახალი დანაშაულის შესაძლო ჩადენის საფრთხეზე ხაზგასმა. პირის მიმართ დანაშაულის ჩადენაში დასაბუთებული ვარაუდის სტანდარტის არსებობის შემთხვევაში, ცალსახაა ბრალდების მხარის ცდუნება, პირის დაკავების შესახებ შუამდგომლობა დაასაბუთოს უკვე ჩადენილი მართლსაწინააღმდეგო ქმედების შეფასებით და აღნიშნულით ხაზი გაუსვას სამომავლოდ დანაშაულებრივი საქმიანობის გაგრძელების საფრთხეს. თუმცა, თავისთავად ცხადია, რომ მხოლოდ ჩადენილი დანაშაული, როგორი სიმძიმისაც არ უნდა იყოს იგი, იზოლირებულად აღებული დასაშვები სტანდარტით ვერ მიუთითებს განსახილველ რისკებზე.⁵¹

საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს განმარტების თანახმად, „შეზღუდვას/რეგულირებას შეიძლება ექვემდებარებოდეს ქმედება, რომელიც ანტისოციალურია თავისი ხასიათით და რომელმაც, მაღალი ალბათობით, შეიძლება გამოიწვიოს რეალური საფრთხე ასეთი ქმედების განხორციელების მომენტში, პოტენციურად შეუქმნას საფრთხე სხვათა ჯანმრთელობას ან საზოგადოებრივ წესრიგს. ამასთან, ცხადია, რომ ანტისოციალურ ქმედებაზე სახელმწიფოს პასუხი უნდა მკაცრდებოდეს მხოლოდ ქმედებით გამოწვევადი საფრთხეების სიმწვავის, რეალურობის ხარისხის და მასშტაბის მიხედვით“.⁵² შესაბამისად, პროკურორმა და მოსამართლემ უნდა შეაფასონ, მათ შორის, ქმედების ხასიათი და თუ რამდენად არსებობს/რეალურია განმეორებითობის საფრთხე.⁵³

⁴⁹ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2018 წლის 12 მაისის განჩინება №10ა/2221.

⁵⁰ იქვე.

⁵¹ Bykov v. Russia, [2009], ECtHR, 4378/02, 64.

⁵² საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2017 წლის 13 ივლისის № 1/8/696 გადაწყვეტილება საქმეზე „საქართველოს მოქალაქე ლაშა ბახუტაშვილი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“, II-12, იხ. ციტირება საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2015 წლის 24 ოქტომბრის № 1/4/592 გადაწყვეტილება საქმეზე „საქართველოს მოქალაქე ბექა წიქარიშვილი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ, II-75.

⁵³ სისხლის სამართლის № 001230521008 საქმე, 2021 წლის 19 ოქტომბრის შუამდგომლობა დაკავების შესახებ.

ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს მიდგომით, მტკიცების ტვირთი ბრალდების მხარეს ეკისრება დაკავების/პატიმრობის შუამდგომლობებთან დაკავშირებით. სწორედ ბრალდების მხარემ უნდა ამტკიცოს იმ გარემოებების არსებობა, რაც ამართლებს დაკავების/დაპატიმრების გამოყენებას. მასვე ევალება, შეამოწმოს საჯარო ინტერესების არსებობის დამადასტურებელი ან მისი სანინააღმდეგო ყველა გარემოება.⁵⁴

ნებისმიერ შემთხვევაში პირი, მის მიმართ სამართალწარმოების მიმდინარეობისას, უნდა დარჩეს თავისუფლებაში, გარდა ისეთი შემთხვევებისა, როდესაც სახელმწიფოს შეუძლია წარმოაჩინოს „შესაბამისი და საკმარისი“ მიზეზები დაკავების/პატიმრობის გამოყენების დასასაბუთებლად⁵⁵. ახალი დანაშაულის ჩადენის მომასწავებელი ფაქტები უნდა გამომდინარეობდეს ბრალდებულის წარსული ცხოვრებიდან, პიროვნების მახასიათებლებით და საქმეში არსებული ფაქტებით.⁵⁶

ხაზგასასმელია, რომ როგორც პირის დაკავების შესახებ გადაწყვეტილების მიღება, ასევე, აღკვეთის ღონისძიების კონკრეტული სახის შერჩევა დამოკიდებულია არა წინაპირობების (მიმალვის, ახალი დანაშაულის ჩადენის, მტკიცებულებების განადგურების საფრთხეები) რაოდენობაზე, არამედ თითოეული ამ საფრთხის ინტენსივობასა და მნიშვნელობაზე.⁵⁷ ხელახალი დანაშაულის ჩადენის საფრთხე ხელს უწყობს სასამართლოს, მართებულად ცნოს პირის თავისუფლების შეზღუდვა/პატიმრობაში ყოფნა.⁵⁸

ყოველივე ზემოთ განხილული კი აფუძნებს დასკვნას, რომ ახალი დანაშაულის შესაძლო საფრთხეზე მსჯელობისას ბრალდების მხარემ და სასამართლომ არ უნდა მიიღონ მხედველობაში მხოლოდ ქმედების სიმძიმე თუ ძალადობრივი ხასიათი,⁵⁹ ასევე, აბსტრაქტული და შაბლონური დასაბუთება თავშივე უნდა იქნეს აღკვეთილი, რათა თავიდან იქნეს აცილებული დაუსაბუთებელი დაკავებები, ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დაცვის ევროპული კონვენციის მე-5 მუხლის დარღვევა და, შესაბამისად, სახელმწიფოს პასუხისმგებლობა საერთაშორისო დონეზე.

4.4. „სისხლის სამართლის სფეროში საერთაშორისო თანამშრომლობის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-16 მუხლის მე-4 პუნქტის შესაბამისად უცხო სახელმწიფოსგან თანხმობის გამოთხოვის საკითხის განხილვა

2018 წლის 20 ივლისის საქართველოს კანონით „საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსში ცვლილების შეტანის შესახებ“,⁶⁰ საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 171-ე მუხლმა, მოქმედი რედაქციის ამოქმედების დღიდან პირველად განიცადა ცვლილება, რომელიც შეეხო აღნიშნული მუხლის პირველ და მეორე ნაწილებს.

კერძოდ, პირველ ნაწილს დაემატა ერთი ფორმალური საფუძველი „ან თუ განიხილება „სისხლის სამართლის სფეროში საერთაშორისო თანამშრომლობის შესახებ“ საქართველოს

⁵⁴ Ilijkov v. Bulgaria, [2001], ECtHR, 33977/96, 84.

⁵⁵ Wemhoff v. Germany, [1968], ECtHR, 2122/64, 18.

⁵⁶ Clooth v. Belgium, [1991], ECtHR, 12718/87.

⁵⁷ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 18 ოქტომბრის განჩინება საქმეზე № 10ა/4502-21.

⁵⁸ Matznetter v. Austria, [1969], ECtHR, 2178/64.

⁵⁹ მჭედლიძე ნ., საქართველოს საერთო სასამართლოების მიერ ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის გამოყენების სტანდარტები, თბ., 2017, 71.

⁶⁰ იხ. საქართველოს 2018 წლის 20 ივლისის № 3157 კანონი „საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსში ცვლილების შეტანის შესახებ“.

კანონის მე-16 მუხლის მე-4 პუნქტის შესაბამისად უცხო სახელმწიფოსგან თანხმობის გამოთხოვის საკითხი“.⁶¹

„სისხლის სამართლის სფეროში საერთაშორისო თანამშრომლობის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-16 მუხლის მე-2 პუნქტის თანახმად, დაუშვებელია საქართველოში ექსტრადირებული პირის მიმართ სისხლისსამართლებრივი დევნის წარმოება ან პირის მსჯავრდება მის გადმოცემამდე რაიმე სხვა დანაშაულის ჩადენისათვის, გარდა იმ დანაშაულისა, რომლის ჩადენისთვისაც იგი საქართველოში იქნა ექსტრადირებული. შესაბამისად, პირის მიმართ ვერ დავიწყებთ სისხლის სამართლებრივ დევნას და ვერ შევუფარდებთ სასჯელს მას მის მიერ წარსულში ჩადენილი დანაშაულისათვის, კანონმდებლობა აღნიშნულის შესაძლებლობას იძლევა მხოლოდ იმ დანაშაულის ჩადენისათვის, რომლისთვისაც აღნიშნული პირი საქართველოში იქნა ექსტრადირებული. თუმცა, არსებობს აღნიშნული წესიდან გამონაკლისი, კერძოდ, ასეთი პირის მიმართ დევნის დაწყებისათვის იუსტიციის სამინისტრომ წინასწარ უნდა გამოითხოვოს თანხმობა ექსტრადირების განმახორციელებელი უცხო სახელმწიფოდან. ამასთან, საქართველოსათვის იურიდიული ძალის მქონე საერთაშორისო ხელშეკრულებებისა და შეთანხმებების თანახმად, სავალდებულოა, რომ თანხმობის გამოთხოვის თაობაზე შუამდგომლობას დაერთოს დაუყოვნებლივ აღსასრულებელი გამამტყუნებელი სასამართლო გადაწყვეტილების და განაჩენის ორიგინალი ან დამონმებული ასლი (მსჯავრდებულის შემთხვევაში), ან დაპატიმრების ორდერი ან იმავე ძალის მქონე სხვაგვარი ორდერი (ბრალდებულის შემთხვევაში). მეორე შემთხვევაში (პირთან მიმართებით, რომლის მსჯავრდებაც ჯერ არ მომხდარა), საქართველოს მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად, მოთხოვნილი შინაარსის დოკუმენტს წარმოადგენს (1) სასამართლოს განჩინება პირისათვის აღკვეთის ღონისძიების სახით დაპატიმრების შეფარდების შესახებ და (2) სასამართლოს განჩინება პირის დაკავების თაობაზე.⁶²

მეორე უკიდურესობას წარმოადგენს ის გარემოება, რომ სსსკ-ის მოქმედი რედაქციის თანახმად, სასამართლო პირის მიმართ ვერ იმსჯელებს აღკვეთის ღონისძიების გამოყენების საკითხზე, თუ მის მიმართ დაწყებული არ არის სისხლის სამართლებრივი დევნა. ბრალდებულის პირველი წარდგენის სხდომა, სადაც განიხილება პირის მიმართ აღკვეთის ღონისძიების გამოყენების საკითხი, არის სისხლის სამართლებრივი დევნის დაწყების შემდგომი ეტაპი. აღნიშნულიდან გამომდინარე, სამართლებრივ ბერკეტად რჩება მხოლოდ სასამართლოს განჩინება პირის დაკავების თაობაზე. შესაბამისად, თავისი არსით, „დაპატიმრების ორდერი ან იმავე ძალის მქონე სხვაგვარი ორდერი“, ქართული კანონმდებლობით, შეიძლება იყოს მხოლოდ სასამართლოს განჩინება პირის დაკავების თაობაზე, რომელიც თან უნდა დაერთოს უცხო სახელმწიფოში გასაგზავნე შუამდგომლობას, რომლითაც მოთხოვნილი იქნება თანხმობის გაცემა ექსტრადირებული პირის მიმართ ექსტრადირებამდე ჩადენილ დანაშაულთან დაკავშირებით სისხლისსამართლებრივი დევნის წარმოების თაობაზე.⁶³

სწორედ აღნიშნულმა განაპირობა სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 171-ე მუხლის პირველ ნაწილში განხორციელებული ცვლილება. ეს, თავის მხრივ, საქართველოს

⁶¹ იხ. საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 171-ე მუხლის პირველი ნაწილი.

⁶² იხ. განმარტებითი ბარათი საქართველოს კანონის პროექტზე „საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსში“ ცვლილების შეტანის შესახებ“.

⁶³ იხ. განმარტებითი ბარათი საქართველოს კანონის პროექტზე „საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსში“ ცვლილების შეტანის შესახებ“.

კომპეტენტურ ორგანოებს შესაძლებლობას მისცემს კანონმდებლობით დადგენილი წესით უცხო სახელწიფოდან გამოითხოვონ თანხმობა, რათა ექსტრადირებული პირის მიმართ შესაძლებელი გახდეს სისხლისსამართლებრივი დევნის წარმოება იმ დანაშაულისათვის, რომლის გამოც მისი მანამდე საქართველოსათვის გადმოცემა არ განხორციელებულა.⁶⁴

5. განჩინების გამოტანის ფორმა და წესი

თუ არსებობს პირის დაკავების როგორც ფაქტობრივი (მტკიცებულებითი), ასევე ფორმალური (საპროცესო) საფუძვლები, ასეთ შემთხვევაში, პროკურორმა, გამოძიების ადგილის მიხედვით, შუამდგომლობით უნდა მიმართოს სასამართლოს, პირის დაკავების შესახებ განჩინების გაცემის მოთხოვნით. საინტერესოა, თუ როგორ ხორციელდება აღნიშნული ქართულ საგამოძიებო პრაქტიკაში. მაგალითად, თუ გამოძიებას აწარმოებს ქ. თბილისის პოლიციის დეპარტამენტის ისანი-სამგორის სამმართველოს პირველი განყოფილება, შესაბამისად, აღნიშნულ განყოფილებას საპროცესო ხელმძღვანელობას უწევს ქ. თბილისის ისანი-სამგორის რაიონული პროკურატურა.⁶⁵ აქედან გამომდინარე, თუ მოცემული სისხლის სამართლის საქმის გამოძიების ეტაპზე გამოიკვეთება კონკრეტული პირის მიმართ დასაბუთებული ვარაუდი, როგორც მის მიერ იმ დანაშაულის ჩადენაში, რომელიც სასჯელის სახით ითვალისწინებს თავისუფლების აღკვეთას, ასევე, კანონში სახელდებით ჩამოთვლილი რომელიმე საფუძვლის მიმართ, ასეთ დროს, ქ. თბილისის ისანი-სამგორის რაიონული პროკურატურის კონკრეტული პროკურორი, რომელიც საპროცესო ხელმძღვანელობს უწევს აღნიშნული სისხლის სამართლის საქმის გამოძიებელს, შეადგენს შუამდგომლობას პირის დაკავების შესახებ. აღნიშნულის შემდეგ, მოცემული შუამდგომლობა და სისხლის სამართლის საქმის მასალები, როგორც წესი, თბილისის საქალაქო სასამართლოში შეაქვს საქმის გამოძიებელს. შესაბამისად, სასამართლო კანცელარია მიიღებს შუამდგომლობას და საქმის მასალებს, რის შემდგომაც აღნიშნული შუამდგომლობა განსახილველად გადაეცემა თბილისის საქალაქო სასამართლოს რომელიმე მოსამართლეს, რომელიც ზეპირი მოსმენის გარეშე განიხილავს შუამდგომლობას და მიიღებს გადაწყვეტილებას განჩინების სახით, შუამდგომლობის დაკმაყოფილების და პირის დაკავების ან/და შუამდგომლობის დაკმაყოფილებაზე (პირის დაკავებაზე) უარის თქმის შესახებ.

დაკავების თაობაზე ერთ შუამდგომლობაში პროკურორს შეუძლია მოითხოვოს ერთზე მეტი პირის დაკავება და სასამართლოს განჩინებაც გამოტანილი იქნება ყველა პირის მიმართ ერთიანად. მაგრამ, როგორც განჩინებაში, ასევე შუამდგომლობაში დამოუკიდებლად უნდა იყოს დასაბუთებული თითოეულ პირთან მიმართებით დაკავების გამოყენების საფუძველი და აუცილებლობა.⁶⁶

ამავე დროს, მოსამართლის განჩინება პირის დაკავების თაობაზე ცხადია ვერ იქნება გაცემული უვადოდ. შუამდგომლობაში პროკურორმა უნდა მიუთითოს დაკავების განხორციელების სავარაუდო ვადა, რაც ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში ინდივიდუალურად უნდა იქნეს განსაზღვრული, მაგრამ არ უნდა აღემატებოდეს 30 დღეს (განჩინების აღს-

⁶⁴ იქვე.

⁶⁵ ადამიანის უფლებების სწავლებისა და მონიტორინგის ცენტრი (EMC), საქართველოს იურიდიული ფორმების ასოციაცია (სიფა), საგამოძიებო სისტემის ანალიზი, თბ., 2018, 22.

⁶⁶ ფაფიაშვილი ლ., საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის კომენტარი, თბ., 2015, 503.

რულების მაქსიმალური ვადა). თუ განჩინებაში მითითებულ ვადაში არ/ვერ მოხერხდა მისი აღსრულება და პირის დაკავება, განჩინების ვადის გასვლის შემდეგ პროკურორს შეუძლია ხელმეორედ მიმართოს სასამართლოს იმავე პირის დაკავებაზე განჩინების გაცემის შუამდგომლობით, მაგრამ უნდა მიუთითოს ის მიზეზები, რის გამოც ვერ მოხერხდა განჩინების დროულად აღსრულება.⁶⁷

შუამდგომლობის ზეპირი მოსმენის გარეშე განხილვა მართებულია იმდენად, რამდენადაც აღნიშნული ხელს უწყობს სწრაფი მართლმსაჯულების განხორციელებას. დღევანდელ ვითარებაში, როდესაც ძალზედ გადატვირთულია ქართული სასამართლო სისტემა, ამ ტიპის შუამდგომლობების ზეპირი მოსმენით განხილვა, კიდევ უფრო რთულ მდგომარეობაში ჩააყენებდა სამოსამართლო კორპუსს. გარდა აღნიშნულისა, როგორც წესი, დაკავების შესახებ შუამდგომლობის შეტანა ხდება სისხლის სამართლის საქმის იმ ეტაპზე, როდესაც ჯერ დაწყებული არ არის პირის მიმართ სისხლის სამართლებრივი დევნა, შესაბამისად, საქმეში არ არსებობს მეორე – დაცვის მხარე. აქედან გამომდინარე, ყოვლად გონივრულია აღნიშნული შუამდგომლობის ზეპირი მოსმენის გარეშე განხილვა.

პირის დაკავების შესახებ მოსამართლის განჩინების მიღების შემდეგ, სამართალდამცავმა ორგანოებმა უნდა უზრუნველყონ დაკავების პროცედურის დაგეგმვა, რაც მთელი რიგი გარემოებების ანალიზს მოითხოვს. დაკავების გეგმის შემუშავების ძირითადი აქტორები გამომძიებელი და შესაბამისი დანაყოფის ხელმძღვანელები არიან, რომლებმაც, პირველ რიგში, უნდა განსაზღვრონ დაკავების ადგილი და დრო. ამისათვის, აუცილებელია გათვალისწინებული იქნას დასაკავებელი პიროვნება და დაკავების ადგილზე მოსალოდნელი სიტუაცია. ასევე, უნდა განსაზღვრონ დამკავებელი და პირადი ჩხრეკის (აუცილებლობის შემთხვევაში) ჩამტარებელი პირები და დაკავებაში მონაწილე სხვა პირების (თარჯიმანი, ადვოკატი) მოწვევის საჭიროება. გარდა ამისა, დაკავების ღონისძიებაზე გასვლის დროს შესაბამისი პირები აღჭურვილი უნდა იყვნენ საჭირო ინვენტარით (საგამომძიებო და სხვა საპროცესო მოქმედების ოქმები, ტექნიკური საშუალებები, ხელბორკილები, საჭიროების შემთხვევაში – ცეცხლსასროლი იარაღი, ლუქები, პაკეტები და ა.შ.), რაც მიზანშეწონილობიდან გამომდინარე, ასევე გამომძიებლის ან/და მისი უშუალო ხელმძღვანელის მიერ უნდა იქნეს განსაზღვრული.⁶⁸ ყოველივე ხსენებული საკითხის ზედმინევენითი შესრულება ერთობლიობაში უზრუნველყოფს როგორც დაკავების პროცესის წარმატებულად განხორციელებას, ასევე, ადამიანის უფლებების და თავისუფლებების განუხრელ დაცვას.

აღსანიშნავია, რომ პირის დაკავების თაობაზე მოსამართლის მიერ მიღებული განჩინება არ საჩივრდება. მოცემულ შემთხვევაში გასაჩივრების ინსტიტუტთან მიმართებით უნდა აღინიშნოს, რომ ეს საკითხი არც ისე აქტუალურია იმდენად, რამდენადაც, ზოგადად, დაკავების ვადა არის ძალზე ხანმოკლე – საპროცესო კანონმდებლობა სამართალდამცავი ორგანოებისაგან მოითხოვს, რომ დაახლოებით 72 საათში, კონკრეტული გადაწყვეტილება მიიღონ, ე.ი. პირს უნდა შეეფარდოს აღკვეთის ღონისძიება, ან უნდა გათავისუფლდეს. შესაბამისად, დიდი მნიშვნელობა არა აქვს იმას, რამდენად ექნება ამ შემთხვევაში პირს გასაჩივრების უფლება, მით უფრო, რომ შემდგომ მას ყველა გარანტია აქვს მიიღოს ანაზღაურება, რომელიც მას მიადგა უკანონო დაკავების შედეგად.⁶⁹ აქვე აღსანიშნავია, რომ გერმანიის კან-

⁶⁷ იქვე, 503-504.

⁶⁸ ჯანყარაშვილი მ., მერაბიშვილი ნ., ნალევაშვილი დ., ძნელაძე რ., რაჭველიშვილი გ., გამოძიების მეთოდოლოგიის სახელმძღვანელო, თბ., 2017, 292-293.

⁶⁹ მელქაძე ზ. (რედ.), საქართველოს სისხლის სამართლის პროცესი, თბ., 2012, 190.

ონმდებლობის თანახმად, თუ დაკავების გამოყენების შესახებ ბრძანებას მოსამართლის გარდა სხვა თანამდებობის პირი – პროკურორი ან პოლიციელი გასცემს, მაშინ შესაძლებელია აღნიშნული გადაწყვეტილების სასამართლოში გასაჩივრება.⁷⁰

გარდა კომპენსაციის მიღებისა, მიუხედავად იმისა, რომ პირს არ აქვს გასაჩივრების უფლება, მისი დაკავების კანონიერებაზე მსჯელობს ბრალდებულის პირველი წარდგენის სხდომის განმხილველი მოსამართლე. შესაბამისად, სასამართლოს აქვს უფლება, რომ არსებითი ხასიათის საპროცესო დარღვევის შემთხვევაში, პირის დაკავება მიიჩნიოს უკანონოდ. აღნიშნული შეეხება როგორც სანქცირებულ, ასევე არასანქცირებულ დაკავებას, თუმცა მოსამართლის განჩინების საფუძველზე პირის დაკავებისას ნაკლებ სავარაუდოა დაკავების უკანონოდ ცნობა, თუ უშუალოდ დაკავების პროცესში არ მოხდა რაიმე სამართალდარღვევა დამკავებელი სუბიექტების მხრიდან. ცხადია, ასეთ შემთხვევაში არ მოწმდება დაკავების წინაპირობები, საფუძვლები და სხვ. მაგრამ უნდა შემომწმდეს უშუალოდ დაკავების პროცესის კანონიერება – ძალის გამოყენების თანაზომიერება /პროპორციულობა, უფლებების განმარტება და ა.შ. რაც შეეხება გადაუდებელ აუცილებლობას, აღნიშნული უფრო მეტად საჭიროებს სასამართლო კონტროლს, თუნდაც დაკავების საფუძვლებთან მიმართებით. მართლაც, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2015 წლის 09 თებერვლის განჩინებაში⁷¹ ვკითხულობთ: „სასამართლო მიიჩნევს, რომ სახეზეა საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 171-ე მუხლის მოთხოვნის არსებითი დარღვევა, კერძოდ, სასამართლოს განჩინების გარეშე პირის დაკავება, მაშინ როდესაც არ არსებობდა დაკავების გადაუდებელი აუცილებლობა, რაც წარმოადგენს დაკავების გათავისუფლების საფუძველს“.⁷²

გარდა აღნიშნულისა, მიუხედავად იმისა, რომ პირს არ შეუძლია გასაჩივროს განჩინება მისი დაკავების შესახებ, მას შესაძლებლობა აქვს სააპელაციო სასამართლოს საგამოძიებო კოლეგიაში გაასაჩივროს განჩინება მის მიმართ აღკვეთის ღონისძიების გამოყენების შესახებ. მას, ასევე, შეუძლია ამავე საჩივრით გაასაჩივროს მისი დაკავების კანონიერება და აღნიშნულზე უკვე იმსჯელებს სააპელაციო სასამართლოს საგამოძიებო კოლეგია. მართლაც, თბილისის სააპელაციო სასამართლოს საგამოძიებო კოლეგიის 2015 წლის 22 იანვრის განჩინების⁷³ თანახმად, „მხოლოდ ის გარემოება, რომ დაკავება განხორციელდა გადაუდებელი აუცილებლობით დაკავების საფუძვლის წარმოშობიდან 24 საათის შემდეგ, ვერ გახდება დაკავების უკანონოდ ცნობის და საჩივრის დაკმაყოფილების საფუძველი. სასამართლო მიიჩნევს, რომ დაკავებისა და ბრალდებულად ცნობის პროცესში არსებითი ხასიათის საპროცესო დარღვევები დაშვებული არ ყოფილა“.⁷⁴

საინტერესოა, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს პრაქტიკაც. არსებობს შემთხვევები, როდესაც კასატორები თავიანთ საკასაციო საჩივარში უთითებენ დაკავების უკანონობაზე და შემდეგ უკვე უზენაესი სასამართლო მსჯელობს წინა ინსტანციების მიერ მიღებული გადაწყვეტილებების სისწორეზე. მართლაც, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2017 წლის 26 ოქტომბრის საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის შემომწმების შესახებ გან-

⁷⁰ ვინგარტი კ. (რედ.), ევროგაერთიანების ქვეყნების სისხლის სამართლის საპროცესო სისტემები, ლონდონი, ბრიუსელი, დუბლინი, ედინბურგი, 1993, 164.

⁷¹ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2015 წლის 09 თებერვლის განჩინება საქმეზე №10ა/536.

⁷² იქვე.

⁷³ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს საგამოძიებო კოლეგიის 2015 წლის 22 იანვრის განჩინება საქმეზე №1გ-63.

⁷⁴ იქვე.

ჩინების⁷⁵ თანახმად, „საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ პირისრდაკავების შესახებ თბილისის საქალაქო სასამართლოს საგამოძიებო და წინასასამართლო სხდომის კოლეგიის მოსამართლის 2016 წლის 21 სექტემბრის განჩინებაში დეტალურად არის მსჯელობა იმ გარემოებებთან დაკავშირებით, თუ რატომ ჩათვალა სასამართლომ მიზანშეწონილად მ. კ--სრდაკავება, კერძოდ: არსებობდა ფაქტებისა და ინფორმაციის ერთობლიობა, რომელიც იძლეოდა საფუძველს ვარაუდისათვის, რომ მ. კ-მ ჩაიდინა დანაშაული; პოლიციის განყოფილებაში ყოფნისას მან გამოძიებელი მოატყუა და დატოვა საგამოძიებო ორგანოს შენობა, რის შემდეგაც მისი ადგილსამყოფელი დაუდგენელი იყო და თვითონ ნებაყოფლობით არ გამოცხადდა პოლიციაში; არსებობდა ვარაუდი, რომ იგი კვლავ ჩაიდენდა ახალ დანაშაულს, ვინაიდან წასამართლეთ იყო მსგავსი ხასიათის დანაშაულისათვის, რაც მეტყველებდა მის პიროვნებაზე, როგორც ძალადობისაკენ მიდრეკილზე. ყოველივე აღნიშნულის გამო სასამართლომ მიზანშეწონილად მიიჩნია მ. კ-სრდაკავების შესახებ განჩინების გაცემა. აღნიშნულიდან გამომდინარე, უზენაესმა სასამართლომ სამართლებრივად დასაბუთებლად და გამართულად მიიჩნია პირის დაკავების შესახებ განჩინების გამოტანა, რის გამოც დაადგინა, რომ „მოსამართლის 2016 წლის 21 სექტემბრის განჩინება პირისრდაკავების შესახებ კანონიერი და დასაბუთებულია, რადგან გარდა დანაშაულის ჩადენის საფუძველიანი ეჭვისა, არსებობდარდაკავების სხვა სათანადო და საკმარისი საფუძველები, რომლებიც სრულად გაითვალისწინა და შეაფასა სასამართლომ“.⁷⁶ ყოველივე აღნიშნულის მხედველობაში მიღებით, უზენაესი სასამართლოც კი მსჯელობს და შედის შინაარსში სამართლებრივი დასაბუთების კონტექსტში დაკავების კანონიერებასთან დაკავშირებით.

მიუხედავად ყოველივე ზემოაღნიშნულისა, ბრალდების მხარეს შესაძლებლობა უნდა ჰქონდეს გაასაჩივროს მოსამართლის განჩინება დაკავებაზე უარის თქმის შესახებ. არსებობს საშიშროება, რომ მოსამართლემ ბრალდების მხარეს უარი უთხრას პირის დაკავებაზე მყარი სამართლებრივი დასაბუთების გარეშე, რის გამოც ასეთ განჩინებას შესაძლებლობა უნდა მიეცეს გაიაროს ზემდგომი ინსტანცია. ამავე დროს, პირის დაკავებაზე უარის თქმით, შესაძლებელია, კონკრეტული სისხლის სამართლის საქმის გამოძიებას მნიშვნელოვანი პრობლემები შეექმნას ან/და გამოუსწორებელი ზიანი მიადგეს, რაც საბოლოოდ არაეფექტურ მართლმსაჯულებამდე მიგვიყვანს. აღნიშნულიდან გამომდინარე, მიზანშეწონილია, კანონისმიერ დონეზე განისაზღვროს ბრალდების მხარეს უფლება, გაასაჩივროს მოსამართლის უარი პირის დაკავებაზე.

6. დასკვნა

სასამართლოს განჩინების საფუძველზე პირის თავისუფლების შეზღუდვა, ისევე როგორც არასანქცირებული დაკავება და მათთან დაკავშირებული დებულებები თუ არსებული მიდგომები, თეორიულ ქრილში აქტიურად განსახილველ/სამსჯელო, ხოლო პრაქტიკაში სადავო/საკამათო საკითხთა რიგს განეკუთვნება.

წინამდებარე კვლევა წარმოადგენს მცდელობას გაუმჯობესებული იქნას როგორც საკანონმდებლო დონეზე არსებული უფლების დაცვის მექანიზმები, ასევე, საგამოძიებო და სასამართლო პრაქტიკა, რათა აღნიშნულმა ხელი შეუწყოს პირთა უფლებების განუხრელ დაცვას და თავიდან იქნეს აცილებული თვითნებური დაკავების შემთხვევები.

⁷⁵ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2017 წლის 26 ოქტომბრის განჩინება საქმეზე №289აპ-17.

⁷⁶ იქვე.

დაკავების საგამონაკლისო ბუნებას და მის “Ultima Ratio” ხასიათს არ უნდა ჰქონდეს მხოლოდ დეკლარირებული მდგენელი, არამედ ეფექტურად უნდა ხდებოდეს პრაქტიკაში მისი იმპლემენტაცია.

სახელმწიფო ინსტიტუტებმა უნდა შეძლონ და ე. წ. „ოქროს ბალანსი“ დაამყარონ ერთის მხრივ, გამოძიების და საზოგადოებრივი უსაფრთხოების ინტერესებსა და მეორეს მხრივ, კონკრეტულ ინდივიდთა თავისუფლების უფლების დაცვას შორის.

ნაშრომში განხილული თეორიული საკითხებისა თუ პრაქტიკული გადანყვეტილებებიდან გამომდინარე, პრობლემა არსებობს როგორც უფლების დაცვის თვალსაზრისით, ასევე არაერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის მიმართულებით.

აღნიშნულიდან გამომდინარე, კვლევაში არსებულმა ხარვეზების იდენტიფიცირებამ და შემოთავაზებულმა გადაჭრის გზებმა, უნდა უზრუნველყონ როგორც პიროვნების – კონსტიტუციური წესრიგის განმსაზღვრელი ძირითადი აქტორის უფლებების ეფექტიანად დაცვა, ასევე, სამართლის განვითარება და ერთგვაროვანი საგამოძიებო/სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბება.

ბიბლიოგრაფია:

1. ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის ევროპული კონვენცია, 16/11/1999.
2. საქართველოს კანონი „საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსში ცვლილების შეტანის შესახებ“, № 3157, 20/07/2018.
3. საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი, სსმ, 41(48), 13/08/1999.
4. საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი, სსმ, 31, 03/11/2009.
5. განმარტებითი ბარათი საქართველოს კანონის პროექტზე „საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსში“ ცვლილების შეტანის შესახებ“, 2018, <https://info.parliament.ge/file/1/Bill_ReviewContent/181659?> [22.01.2022].
6. ადამიანის უფლებების სწავლებისა და მონიტორინგის ცენტრი (EMC), საქართველოს იურიდიული ფორუმების ასოციაცია (სიფა), საგამოძიებო სისტემის ანალიზი, თბ., 2018, 22.
7. მელქაძე ზ. (რედ.), საქართველოს სისხლის სამართლის პროცესი, თბ., 2012, 190.
8. გუცენკო კ.ფ., გოლოვკო ლ.ვ., ფილიმონოვი ბ.ა., დასავლეთის სახელმწიფოთა სისხლის სამართლის პროცესი, თარგმანი რუსულიდან, გოგშელიძე რ. (რედ.), თბ., 2007, 281-285.
9. თუმანიშვილი გ., სისხლის სამართლის პროცესი, ზოგადი ნაწილის მიმოხილვა, თბ., 2014, 43.
10. ვინგარტი კ. (რედ.), ევროგაერთიანების ქვეყნების სისხლის სამართლის საპროცესო სისტემები, ლონდონი, ბრიუსელი, დუბლინი, ედინბურგი, 1993, 79, 164, 260.
11. მეურმიშვილი ბ., სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყება და განხორციელება ქართულ სისხლის სამართლის პროცესში, თბ., 2015, 83.
12. მჭედლიძე ნ., საქართველოს საერთო სასამართლოების მიერ ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის გამოყენების სტანდარტები, თბ., 2017, 51, 71.
13. ფაფიაშვილი ლ., საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის კომენტარი, თბ., 2015, 502-503, 597-598.
14. ფაფიაშვილი ლ. (რედ.), ავტორთა კოლექტივი, საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კერძო ნაწილი, თბ., 2017, 209.
15. ტრექსელი შ., ადამიანის უფლებები სისხლის სამართლის პროცესში, საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლო, თბ., 2009, 452.
16. ჯანყარაშვილი მ., მერაბიშვილი ნ., ნაღებაშვილი დ., ძნელაძე რ., რაჭველიშვილი გ., გამოძიების მეთოდოლოგიის სახელმძღვანელო, თბ., 2017, 292-293.
17. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 18 ოქტომბრის განჩინება საქმეზე № 10ა/4502-21.

18. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 19 ოქტომბრის განჩინება საქმეზე № 19341.
19. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2018 წლის 8 მაისის განჩინება საქმეზე № 6137.
20. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2018 წლის 12 მაისის განჩინება საქმეზე № 10ა/2221.
21. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2017 წლის 4 თებერვლის განჩინება საქმეზე № 1044.
22. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2017 წლის 30 ივნისის განჩინება საქმეზე № 6209-17.
23. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2015 წლის 9 თებერვლის განჩინება საქმეზე № 10ა/536.
24. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს საგამოძიებო კოლეგიის 2015 წლის 22 იანვრის განჩინება საქმეზე № 1გ-63.
25. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2017 წლის 26 ოქტომბრის განჩინება საქმეზე № 289აპ-17.
26. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2017 წლის 13 ივლისის № 1/8/696 გადაწყვეტილება საქმეზე „საქართველოს მოქალაქე ლაშა ბახუტაშვილი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“, II-12.
27. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2015 წლის 24 ოქტომბრის № 1/4/592 გადაწყვეტილება საქმეზე „საქართველოს მოქალაქე ბექა წიქარიძევილი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“, II-75.
28. სისხლის სამართლის № 001230521008 საქმე, 2021 წლის 19 ოქტომბრის შუამდგომლობა დაკავების შესახებ.
29. სისხლის სამართლის № 007290918005 საქმე, 2019 წლის 15 თებერვლის შუამდგომლობა დაკავების შესახებ.
30. სისხლის სამართლის № 092310819001 საქმე, 2018 წლის 8 მაისის შუამდგომლობა დაკავების შესახებ.
31. სისხლის სამართლის № 092310819001 საქმე, 2018 წლის 11 მაისის შუამდგომლობა აღკვეთის ღონისძიების გამოყენების შესახებ.
32. სისხლის სამართლის № 092130916001 საქმე, 2017 წლის 3 თებერვლის შუამდგომლობა დაკავების შესახებ.
33. სისხლის სამართლის № 001150617003 საქმე, 2017 წლის 29 ივნისის შუამდგომლობა დაკავების შესახებ.
34. *Anderson J.F., Thompson B., American Criminal Procedures, Durham, North Carolina, 2007, 178.*
35. *Kamisar Y., Lafave W.R., Israel J.H., King N.J., Basic Criminal Procedure, Cases, Comments and Questions, Eleventh Edition, Thomson West, 2005, 4.*
36. *United Nations, Human Rights in the Administration of Justice: A Manual on Human Rights for Judges, Prosecutors and Lawyers, New York, Geneva, 2003, 174.*
37. *Kosenko v. Russia, [2020], ECtHR, 15669/13, 76140/13.*
38. *Idalov v. Russia, [2012], ECtHR, 5826/03.*
39. *I. E. v. Moldova, [2020], ECtHR, 45422/13.*
40. *Mkhitarian v. Russia, [2013], ECtHR, 46108/11.*
41. *Sopin v. Russia, [2012], ECtHR, 57319/10.*
42. *Mikiashvili v. Georgia, [2012], ECtHR, 18996/06.*
43. *Aleksandr Makarov v. Russia, [2009], ECtHR, 15217/07.*
44. *Bykov v. Russia, [2009], ECtHR, 4378/02.*
45. *Ilijkov v. Bulgaria, [2001], ECtHR, 33977/96.*
46. *Clooth v. Belgium, [1991], ECtHR, 12718/87.*
47. *Letellier v. France, [1991], ECtHR, 12369/86.*
48. *Matznetter v. Austria, [1969], ECtHR, 2178/64.*
49. *Wemhoff v. Germany, [1968], ECtHR, 2122/64.*